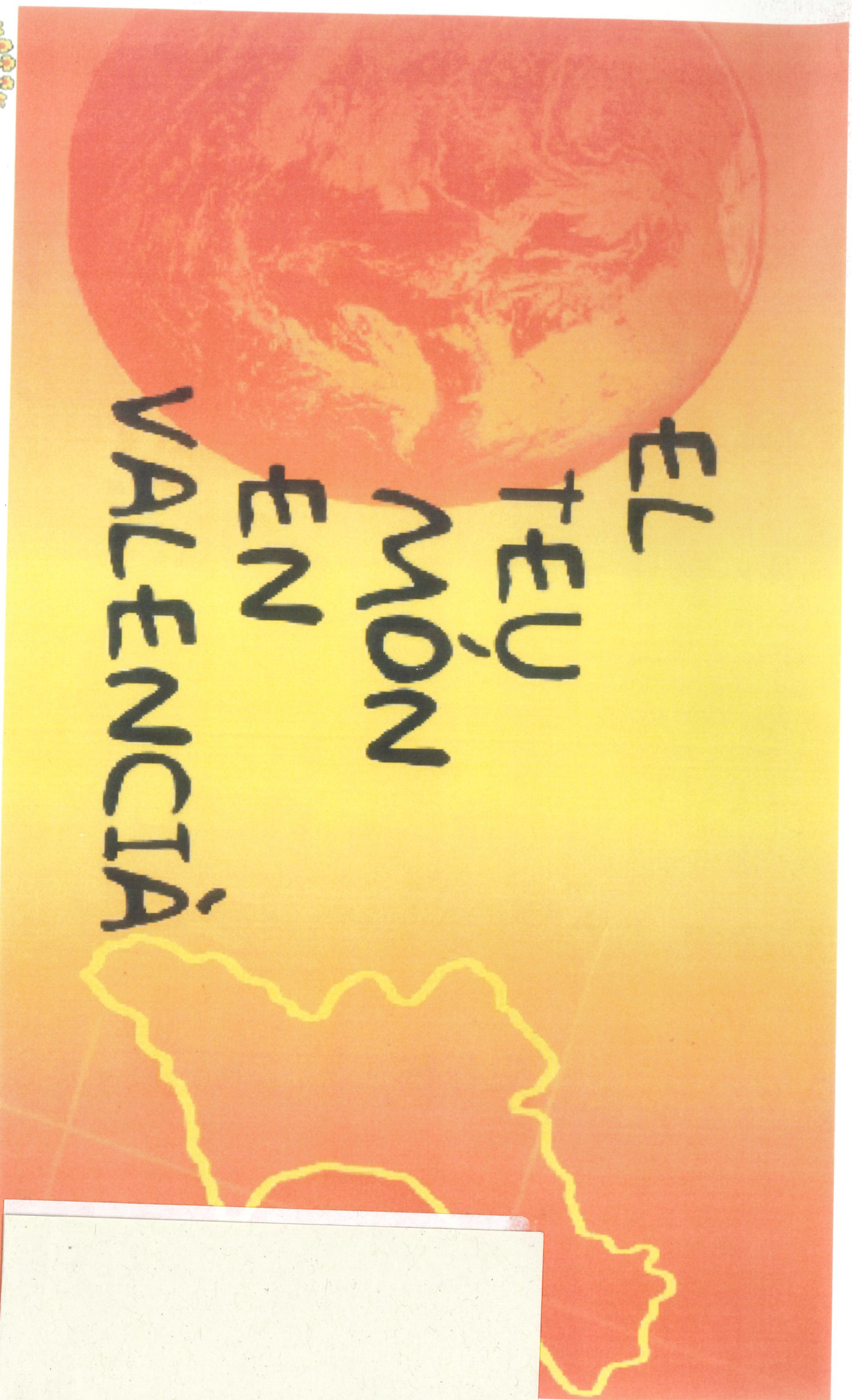

EL
TEU
MÓN
EN
VALLENCIÀ

ESTIMA LA TEUA LLENGUA

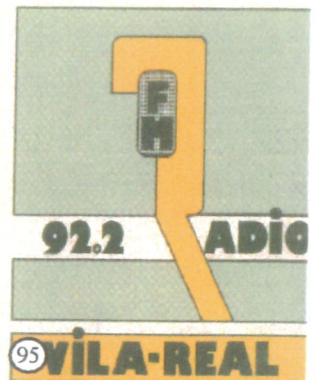
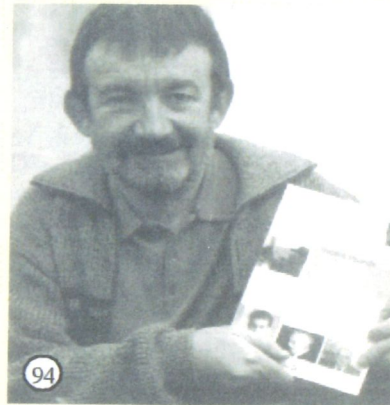

LA VILA

Número 5 - Juny 2003

Associació Cultural Socarrats de Vila-real

Els nostres X
Socarrats Majors
(1994-2003)

UNIVERSITAT
JAUME·I

99

ESCOLA VALENCIANA

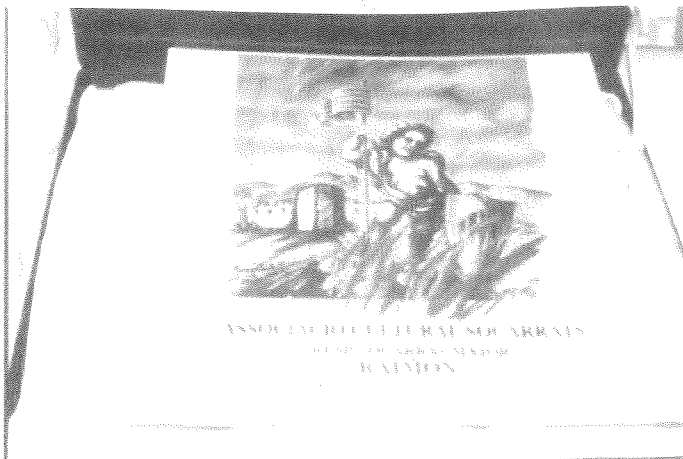
98

Vicent Pitarch
Ràdio Vila-real
Rafael Súrria i Joan Simon
Enric Valor
Col·lectius en Defensa de la Llengua-
Federació Escola Valenciana

Universitat Jaume I
Grup de Danses El Raval
Isabel-Clara Simó
Pasqual Juan, «Pasqualet de Vila-real»
Raimon

Lliurament del premi Socarrats Major 2003.

El taulellet.

Fotografies de grup amb el premiat.

Roser Chorva dóna lectura a l'acta de l'assemblea en què decidirem atorgar el premi.

Glòria Castellote va ser la presentadora de continuïtat dels actes de lliurament del premi.

Editorial

Han passat les eleccions i, independentment dels resultats - que poden no haver agradat a tothom - la societat civil no s'ha d'aturar ni caure en el passotisme o el desànim. En aquells llocs on la consciència cívica és més forta les coses han anat d'una altra manera. Després de les mobilitzacions de la primavera semblava que la societat volgués canviar alguna cosa i no ha estat així. Però... què podem fer? Lluny d'instal·lar-nos en el desànim convé seguir treballant, fer com el degotís constant i continu, una goteta i una altra i una altra, que és capaç de foradar la roca més dura. Ja ho diu el lema de l'editorial mallorquina Moll: «Dura tamen molli saxa cavantur acqua».

Deia Raimon en el seu parlament de lliurament del Premi Socarrat Major, que són les Associacions Culturals, els nuclis actius que hi ha a tot el nostre territori, els que han aconseguit que tot no ens fora arrabassat. Doncs en eixa línia hem de seguir treballant, conscienciant-nos que ningú no ens regalarà res i que si volem un País digne hem de ser nosaltres, la Societat Civil, la que hem de «tirar del carro» per a aconseguir-ho. Els Socarrats hem sabut mantenir-nos deu anys i ho farem molts més i hem sabut créixer. I creixerem encara més com l'exemple del propi Raimon ens indica. Que no s'enganye ningú com deia Leonardo Sciacia, el magnífic escriptor sicilià: «sense esperança no poden plantar-se les oliveres. Però les oliveres quan arrelen què difícil és arrancar-les!»

Per al material gràfic d'aquest número hem comptat amb l'ajuda inestimable de Maria Juan, Francesc Isern i Vicent Cerdà. Moltíssimes gràcies.

Index

Raimon, Socarrat Major 2003 Entrevistat per Vicent Pitarch	4
Discurs de presentació de Raimon com a Socarrat Major. Vicent Usó	10
Vila-real socarrat: 297 anys et contempen! Antoni Pitarch	12
Manifest en contra de la guerra. Vicent Usó	14
La nostra associació apareix en els llibres	17
Opinió: Per on va el tren? Vicent Usó	19
Crítica de llibres Enric Portalés	21
Darreres activitats dels socarrats	22
Reportatge fotogràfic del sopar amb Raimon	2 i 23

RAIMON, Socarrat Major 2003

El nostre darrer Socarrat Major entrevistat pel primer

Vicent Pitarch.: Jo no cal que diga l'emoció "realment és emoció" que tinc ara mateix. Mira, m'ha tocat de fer aquest paper i l'assumisc de gust. Em plau de fer-te saber que, en la meua memòria personal, la teua figura va unida, de manera indefectible, al pati de la vella universitat de València, anys 1963 i 1964... *Quins temps aquells!* O potser no cal, cap to de nostàlgia?

Raimon.: Home! De nostàlgia no, de coneixement d'on venim i del que hem fet, crec que sí. Ara, és evident que el que per nosaltres van ser els anys seixantes (i veig que no solament ací sinó en molts llocs del món els 60 tenen un punt de creativitat en molts aspectes) potser comencen a ignorar-ho massa gent a partir d'una certa edat.

V.P.: Decididament, el 1962 fou un any fecund. Per exemple, a Castelló de la Plana, s'hi celebrà el III Aplec de la Joventut del País Valencià, exactament el 21 d'octubre de 1962, que jo he recordat en alguna publicacioneta (que ara te la regalaré), on escrivia: "Aleshores Raimon era un estudiant absolutament anònim. I bé, l'apartat musical de l'Aplec havia estat encarregat als Setze Jutges, als quals els fou presentat el futur cantant de Xàtiva; amb una intervenció improvisada, en una taverna del carrer Talecons, Raimon s'hi revelà com un valor garantit de

la cançó". L'episodi, doncs, avança en dos mesos la teua presentació "oficial" com a cantant al Fòrum Vergés, de Barcelona. Què me'n dius?

R.: Jo ho recorde bé; perquè això és una d'aquelles coses... eren els Setze Jutges, era l'Espinàs, hi havia també el Miquel Porter, el Quico Pi de la Serra, que llavors encara no cantava, només tocava, acompanyava a la guitarra. Recorde que per a mi va ser una sorpresa. Varen fer *El Judes*, en català, la pel·lícula aquella d'Iquino... i vam anar després a una taverna, on posava *Prohibido hablar de política y religión, y blasfemar*. I allà vam menjar cacaus i cantar entre nosaltres. I l'Espinàs, quan va tornar a Barcelona, va ser el que va insistir que jo anés, com abans millor, allà a cantar. I a partir d'aquí vaig fer el primer disc, sí, sí.

V.P.: Et sents capaç de posar una etiqueta a la trajectòria civicoartística que arranca amb la teua intervenció en aquella nit màgica dels premis literaris a *Casa Pedro*, a València, l'any 1962?

R.: És molt difícil, perquè ha estat molt complexa: d'entrada, cada u ha anat com ha pogut. Jo el que sí que crec és que per primera volta, en molts i molt anys, hi ha una quantitat de gent jove que pren consciència del país, potser d'una manera difusa i cada u des del seu punt de vista, sens dubte des de la universitat. Jo crec que això és la primera vegada que passa en la història del País Valencià i per aquí hauríem de buscar com eixa presa de consciència d'un nucli en certa manera primigeni esclata després en les maneres diferents d'escriure, professorat, etcètera i etcètera, i evidentment, tenint com a predecessor il·lustre i com a

persona que ens feia possibles en molts aspectes, el Fuster. I si no, no t'ho expliques, vaja!... Ara, una etiqueta, d'això? Seria molt difícil per a mi, de posar-ne una. Era tot molt divers, i molt compost.

V. P.: L'any 1995, en celebrar els seus 40 anys, el Centre Excursionista de Castelló et reconeixia símbol emblemàtic de valencià? Què et sembla?

R.: Què vols que et diga! Jo faig el que puc. A mi aquestes coses em posen en una situació que vull explicar, a vore si queda clar. D'una banda, em fa goig, i d'altra banda, m'obliga a moltes coses, a ser més exigent amb mi mateix. A mi, si dic ara que això no m'agrada queda molt lleig. Hi ha un aspecte, que no és que no m'agrada sinó que em posa incòmode, i és, diguem-ne, aquest reconeixement públic tan fort i tan evident. Jo crec que aquestes coses s'haurien de fer quan u fóra més vellet. Ha, ha!.. No sé si m'explique. Perquè et posa en una gran exigència. Al mateix temps, si dius que no a aquestes coses, per ser exigent amb tu mateix, doncs, fa la impressió que menysprees una faena i una gent que et reconeix. Aleshores hi ha un sentit de satisfacció i alhora una certa incomoditat personal, eh? Un diu: Bé, aquí estem tots i ens trobem en el mateix viatge... i si sóc útil així, doncs, endavant! La idea és aquesta.

V. P.: Quines sensacions experimenta un xativí en veure's distingit com a Socarrat Major?

R.: Home! Això fa un plaer bastant especial: De dues vegades socarrats, n'hi ha pocs,

eh? Això de Major, ja ho saps que jo... Doble Socarrat m'agrada la idea, sí!

V. P.: Recordes quina va ser la teua actuació darrera per aquests municipis de la Plana?

R.: Fa uns quants anys que no cante per aquí. Ara deu fer almenys quatre o cinc anys.

V. P.: Quan el Centre Excursionista de Castelló va commemorar el 40è aniversari?

R.: Sí, sí, i aquí per Vila-real, també és prou recent la meua darrera actuació.

V. P.: Torne encara als records; per exemple, a la teua històrica aparició a l'Olympia, de París, la gravació de la qual havíem de comprar-nos a Andorra, o en eixides a França. Després has cantat arreu del món..., a l'Institut Químic de Sarrià (el de la foto famosa portada d'un disc, foto en la qual em reconec personalment), al camp del "Llevant", a Madrid..., en ocasions diverses. Tot plegat, experiències abundants, riquíssimes, i, clar, amb algun aspecte negatiu. Per què no ens en fas cinc cèntims, dels teus recitals madrilenys, inclosos el darrer, amb Ermua al fons?

R.: Jo tinc un públic a Madrid, des de l'any 65, que vaig anar per primera volta, vaig tenir la sort de connectar amb gent esquerrana, alguns directament a favor, diguem-ne, del reconeixement de les diferents nacionalitats de l'estat espanyol, d'Espanya, i d'altres no tan d'allò, no tan sensibles, però absolutament demòcrates. Vaig tenir la sort també que les traduccions de les cançons me les van fer José Hierro i Gabriel

Celaya, en uns recitals que havia de fer a Madrid, a La Zarzuela, però que ens varen prohibir i es varen fer en un pis de la UNESCO, a la plaça Tirso de Molina, a Madrid. Després jo he anat poc a Madrid, durant la dictadura, perquè em prohibien sovint. El 68 va ser l'episodi de la Facultat d'Econòmiques... Des del 65 al 68 cada vegada que intentava cantar em varen prohibir i des del 68 fins al 76 en el pavelló d'Esports del Real Madrid no vaig poder cantar. O siga, vaig estar vuit anys sense poder cantar a Madrid. El 76 eren 4 recitals que s'havien programat, i el senyor Fraga Iribarne, que estava de ministre d'interior, va donar permís per fer-lo però després del primer va suspendre els altres tres. Posteriorment, hi he anat algunes vegades: en els anys 70 i els anys 80; els anys 90 una mica menys. He cantat al Teatro Español, sempre en teatres, a partir d'un cert moment. L'última vegada, el 97, en la plaça Las Ventas (que era un acte contra, diguem-ne, aquesta menara d'actuar, eixe tipus de violència absoluta indiscriminada, com varen fer amb Miguel Angel Blanco) i que varen xiular un sector del públic, bastant important, i que era d'esperar que fos així.... Si la gent hagués estat educada, en un acte de solidaritat... tu hi vas a mostrar el teu rebuig contra la mort, contra aquest tipus d'actitud terrorista, etc., doncs, no haurien d'haver xiulat. Em van xiular a mi curiosament, i al Sacristán: al comunista i, bueno!, al separatista. Ha, ha!

Aquella cosa semblava estar a l'època... Ara, aquell no és el públic de Madrid. Madrid és una ciutat molt complexa, com totes les grans ciutats, i hi ha un públic que estima el que jo faig, que li interessa el que jo faig. I últimament al teatre Albéniz, l'any passat, doncs tres dies a Madrid, ple de gent i després els mitjans de difusió fent-se ressò del que fas... O siga, que això hauria de ser la cosa normal. És a dir, si vas amb aquest tipus de gent, sí, eh? És quan fas algun altre tipus de cosa, com aquesta, televisada per tota Espanya, que es va enterar molta gent, i l'únic diari que va estar en contra va ser *Las Provincias*, que tenia una primera pàgina preciosa que deia *Mítting filològic. Toda España contra Raimon...* Ha, ha, ha! Només eren ells! Ha, ha!... Mítting filològic?! Total: jo vaig parlar 30 segons. El pacte amb l'organització era aquest: jo diré unes quantes paraules... No em van demanar què diria ni què deixaria de dir... I què cantaràs? *Al vent*? Els vaig respondre: No, jo cantaré *El País Basc*. I bé, aquesta conjunció d'explicació i cançó és el que va empenyar aquest tipus de públic.

V. P.: Què se n'ha fet de *Al vent*, *Som*, *La pedra* i *A colps*?

R.: Aquest és el primer disc. El 2000, al palau de la Música, a Barcelona, vaig fer set recitals i vaig recuperar el *Som* i *La pedra*. I allà, els més vells... Perquè *Al vent*, (per lo que siga ha tingut més vida, vaja! la demenen sempre), però el *Som* i *La pedra* hi va ser una sorpresa. Cony! :algú pensà: això de

La pedra és un blues. I dic: Tu què et creies, a hores d'ara, no? Això fa molts anys que existeix. I les vaig cantar perquè era una presentació de la *Integral* i aleshores vaig fer com una selecció d'aquelles cançons, que, home!, crec que les podia haver fet ara; el que passa és que ja estan fetes...

V. P.: I com t'has sentit sempre, entre la *chanson* francesa i els *folkies* americans?

R.: Jo he escoltat més discos americans que francesos. Després, els francesos ja va ser a la universitat, a partir de Brassens; i després, com havia estat a França, vaig conèixer bé Jean Ferrat, vaig veure cantar Brassens, Brel..., Léo Ferré, aquella gent que més o menys t'interessa, per diverses raons. I als Estats Units, vaja! la música estàndard dels Estats Units, però també tota una part del folk, a través del Peter Seeger, que ens coneixem prou, hi ha una amistat; ara ja té molts anys... I bé, doncs, jo crec que és una altra veu; una altra manera de fer les coses. Hi ha una cosa de tipus d'aquí, de vocalització, que te trobes en segons quins llocs també més o menys del Mediterrani (en unes parts d'Itàlia, aquí mateix...), hi ha unes coses de tipus d'albaes, de manera de vocalitzar... una cosa una mica distinta. Ara, també hi ha les bandes, també hi ha la música clàssica que has escoltat; en certa manera, si un s'hi fixa... Clar! jo ja tinc cent no sé quantes cançons, 147, 148 publicades... Si tu agafes les *Cançons de la Roda del temps*, que és només música i t'hi fixes

en això, música sola, en el sentit que no hi he posat jo les paraules (són poemes d'Espriu)... doncs, veuràs que allà hi ha una quantitat de maneres de fer música i de cantar... molt diferent de... sigui dels *folkies* sigui dels francesos. És a dir, un els té en compte, però jo no he intentat mai ser ni *folkies* ni cançó francesa. Cosa que a Barcelona sí que es dona aquesta dicotomia, de ser d'una manera o d'una altra, sí.

V. P.: Has parlat d'un poeta del segle XX. Però, hi ha Ausiàs March, Anselm Turmeda, Jordi de Sant Jordi, Roís de Corella, Timoneda... En alguna ocasió vas escriure: "No estic segur que algú arribe a apreciar l'esforç que jo he hagut de fer per musicar, i cantar després en públic, aquests poemes". Concreta'm aquesta puntualització.

R.: Home! Tin en compte que nosaltres estem en un tipus de societat (i quan dic nosaltres dic també Catalunya, el País Valencià i dic les Illes, com a mínim; no diguem ja el Rosselló, que encara està en aquest aspecte més lluny)... d'ignorància dels nostres clàssics. Vull dir, a França s'hi canta Villon (que té una quantitat d'anys d'escola, que li han parlat de Villon, de qui sigui...); un italià canta el Petrarca, o un tros del Dant, si és capaç, ha! Doncs, també té un públic que sap de què va. Aquí, no; aquí no va així... En castellà, sí: tu cantes una miqueta de Lope de Vega, o de Quevedo, això sí. Però, en català...?! Encara ara, la gent

que té setze, divuit, vint anys... doncs tu li cantes uns poemes d'Ausiàs March, un Jordi de sant Jordi, un Roís de Corella... no els hi és familiar. Aleshores, clar! posar música a aquests textos que saps que no són familiars a la majoria de la gent, que jo els he hagut d'entendre abans i he consultat molt i he parlat amb molta gent... Encara ara tinc un cert temor. En octubre vaig fer quatre recitals a Barcelona, al Teatre Nacional, que no hi havia entrades des de dos setmanes abans; i així i tot, algú demanava el *Diguem no*. Eren pocs, però algú demana el *Diguem no*. Vol dir: no han entès l'operació que tu penses fer. El meu plantejament, en cantar els clàssics... Vaja! Si jo presente un espectacle que diu *Clàssics i no* (Ausiàs March, Roís de Corella, Jordi de sant Jordi...), és per alguna cosa. Amb la distinció que hi posava, "clàssics i no", una mica també era enfotent-me de la distinció tan àulica del que és clàssic i el que no. Bé. Vaig fer un recital de 23 poemes; amb una primera part variada (també hi ha un fragment de l'*Espill*, de Jaume Roig) i una segona part tota dedicada a Ausiàs March, i acaba i tots aplaudint, i apareix algú que diu *Diguem no*... Dic: Home! No és el cas... Per això no sé si serà apreciat aquest esforç per tornar als clàssics.

V. P.: De quina obra teua n'estàs més satisfet?

R.: No ho sé. Jo crec que hi ha unes quantes cançons que la gent ha fet seues, entre les quals evidentment *Jo vinc d'un silenci*, el *Diguem no*, *Al vent*, *D'un temps, d'un país*... Com

un puny, el *Veles e vents*, l'*Inici de càntic*, i després n'hi ha d'altres que una altra gent les ha fet seves d'una altra manera, com és *Parlant-me de tu*, o el *Viure junts*, o el *Solipsista*... Hi ha molta gent que està molt fanàtica amb aquesta cançó. Jo crec que les cançons que faig tarden una mica a quallar. Tinc la pretensió que, amb el temps, això serà millor.

V. P.: Bon senyal!... I en la teua producció musical, què hi pesa més: la melodia o la incitació civil, la càrrega ètica o l'estètica?

R.: Això és molt difícil de contestar; i si es contesta esquemàticament, doncs es menteix. És molt complicat. La meua intenció és de fer bones cançons; que qualsevol persona que les escolte, fins i tot si no l'entén, l'interessa, com a mi m'han interessat moltes cançons que no entenien... o per la manera de cantar, o per l'aspecte melòdic, o pel que sigui. Això està a la base de fer cançons, perquè si no, faria una altra cosa. Ara: evidentment les cançons les trie jo, les faig jo, trie el poema si no és meu i les faig jo. Aleshores aquí hi ha una intencionalitat... de tipus cívic, perquè sóc així... No perquè diga "ara vaig a cantar..." Si no em surten, no. Hi ha des de cançons d'amor fins a d'altres de tema existencial... Jo crec que hi ha un intent d'expressió de la persona com a tal, i dins d'aquest ventall tan complex que és una persona, hi ha un element important, que és la tria de la llengua, perquè la llengua no em ve imposada. En aquest país a ningú se li ha imposat

aquesta llengua. Tot al contrari; se li ha imposat que no la parli. Aquesta tria de llengua, en les circumstàncies en les quals hem viscut nosaltres, no és una tria innocent, sense intencionalitat. I bé. A mi m'han oferit de cantar en castellà, de cantar en francès, de cantar en anglès..., i a més a més, amb duros per davant, i amb campanyes promocionals. I hi he dit que no. He dit que no per convicció. Vull dir, el que sí que hi ha és convicció. Però al mateix temps exigència artística. Tot en conjunt.

V. P.: Com són les teues relacions, i col·laboracions, amb els protagonistes de la cançó catalana?

R.: Ens vegem poc, perquè no som persones que tinguem unes vivències semblants. Ara: quan ens necessitem, doncs ens telefonem i endavant. Ara ja fa uns anys, ens vàrem tancar a la conselleria de Cultura... Si es tracta de firmar un paper, o es tracta de fer qualsevol cosa, estem allà. Ens invitem mútuament als recitals i, molt bé! Cordials.

V. P.: I en quins termes avaluaries el panorama actual de la nostra cançó?

R.: Jo rec que hi ha... És molt difícil d'avaluar-ho, perquè hi ha una política cultural més o menys clara en l'aspecte de cantar, que el que volen és fer allò que es fa. Hi ha una mena de... aquesta cosa una miqueta provinciana que existeix de vegades, de voler ser com els altres són, allò de dir la *normalitat*. La *normalitat*, què es? Doncs mira. Si ara a Madrid hi ha *movida*, doncs ací

s'ha de de fer *movida*, i si allà no, ací tampoc. I coses d'aquestes. De tal manera que als anys 80 hi ha va haver un intent de voler esborrar tot el que havia estat antidictadura, perquè deien que ja no tocava, perquè com a Madrid no n'hi havia, i no hi havia cantautors ni res... El fenomen ve donat pels audiovisuals, per aquesta idea de que el mercat (fiuxa-t'hi en els audiovisuals) quan un programa té un mínim d'èxit en qualsevol TV es repetia la fórmula, amb les variacions que siguen, per fer el mateix programa. I jo crec que això no és política cultural; és una mena de seguidisme d'un centre que és Madrid. I crec que és el que està passant avui als mitjans de difusió, públics i no, a Catalunya. I com que els mitjans de difusió són tan importants perquè a la gent li arribi el que s'està fent, crec que s'està fent d'una manera conscient, ja des dels anys 80, si més no, en uns casos amagant i en d'altres no prestant la importància que té, a un cert tipus de cançó que, en canvi, té públic. Després, dins del gran *tinglado* hi trobaràs coses que estan bé i d'altres que no ho són tant. Però a la ràdio i a la TV observaràs que hi ha només un cert tipus d'estètica, dins de la cançó.

V. P.: Hi ha artistes "com altres menes de ciutadans" que van al darrere de la *protecció*, del *patrocini*, de les instàncies del poder. Com veus el panorama?

R.: Això és terrible, perquè, en aquest país no hi ha consciència de diner públic. El diner és de partit. I aleshores et passen factura de seguida. O siga, si algú

Vila-real 1 de febrer del 2003

et dóna un duro, per fer qualsevol cosa, hi ha una factura immediata. I això és terrible. En les democràcies que tenen una mica d'anys, sòlides, el diner és públic, no de cap partit, sigui el que sigui qui estigui governant. Tothom se sent amb dret, si fa una cosa, de poder tenir, doncs, això, les ajudes normals... Aquí no. Aquí, quan manen uns, ajuden els d'ells, i quan manen els altres... Com els meus no han manat mai... Ha, ha...! Pots imaginar el panorama...

V. P.: Què se n'ha fet, de l'"historiador" Pelegero?

R.: Uii! No se n'ha fet res. De tant en tant llegisc algun llibre, perquè ja ho saps: si no s'investiga sent historiador, no... no és possible res.

V. P.: I ara mateix, en la teua esfera musical, què dus entre mans?

R.: Ara hi ha, a part que me'n

vaig el dia 14 al costat de Sarajevo, a fer-hi un recital, que inauguren una escola, dins un projecte Sarajevo 2002... Després vaig a Madrid, a l'ateneu Primer de Maig, que és un teatre gran que tenen allà les Comissions Obreres. D'allà vaig a Sagunt, després vaig a Mallorca, després a Mutxamel, i a Albacete i... Bé! No ho sé, no ho sé tot. Hi ha una vintena d'actuacions fins a finals de maig.

V. P.: I no tens previst de participar en algun festival contra el *chapapote*? O contra la invasió imminent de l'Iraq per part dels ianquis?

R.: Home! Havia d'haver anat a algun recital a Barcelona, però coincideix amb un compromís a Sabadell, el tema de *chapapote*. Pel que fa a l'Iraq, imagine que sí que posarem tot el que calga. Ah! Per una altra part, hi ha una cosa que no sé si te l'he dita: finals de maig, 29,

30, 31 i 1, vaig al Teatre Lliure: hi faré quatre dies, només d'Espriu, totes les cançons que he musicat d'Espriu.

V. P.: Fantàstic! Com veus la xarxa de l'associacionisme cívic valencià?

R.: Jo d'això, em permetràs que et digui que en no tinc prou informació. No sé si n'estic com molt separat, però la sensació que tinc és que no me n'entero massa. Aleshores és molt difícil que et pugui dir el què. Sé que hi ha això de la Federació d'Escoles, que sembla que funciona bastant bé... Això sí que ho sé, i a més hi hem tingut contactes. La part d'algun "amic nostre" i això... ja no ho veig tan clar, i no m'estires de la llengua i...

V. P.: No, no! Ni se m'havia passat pel cap. Simplement, que cada dia veig més interessant, i esperançador, l'associacionisme valencià, precisament aquell que, per fortuna, no va tan "controlat"... Ens queda molt poquet ja, eh? Acabem de cobrir els 10 anys de la mort de Joan Fuster. Com has vist la resposta de la societat catalana: a nivell cívic i a nivell institucional?

R.: Mínima. Mínima o nul·la. Allà a Barcelona no s'ha enterat ningú. Alguna nota en algun diari i poca cosa més; algun col·loqui en alguna universitat. No s'ha fet cap esforç. A més a més, és molt fotut la poca presència dels llibres del Fuster en el circuit actual de difusió de les lletres catalanes. És fotut i hi ha hagut una tendència reduccionista, de bona fe, a fer del Fuster un activista politicocultural i prou. S'han oblidat molts llibres d'ell, de

tipus diguem-ne, entre cometes, si es pot dir, estrictament literari, d'una gran bellesa i d'una gran altura i que jo reivindicque sempre i que, doncs, la gent no en sol parlar. Es queden amb quatre articles, més o menys incendiaris, o patriòtics, o sarcàstics, o insultadors, que també n'hi ha alguns, i de divertits..., però que no és la part central de l'obra de Fuster, ni molt menys. L'altra part d'erudició, d'assaig erudito-històric, potser que no té per què tenir una gran difusió, però hi ha d'altres llibres, com és el *Causar-se d'esperar*, el *Diccionari per a ociosos*, l'*Exploració de l'ombra*, un llibre esplèndid, el mateix *Descrèdit de la realitat*, encara és un llibre que un llegeix molt a gust. Una quantitat de llibres que el Fuster ha fet i crec que... no se'l té en compte, no sé ací, al País Valencià, perquè no m'ha dit ningú res. Hi ha aquesta sensació que tens sempre, del perill que hi ha d'usar les persones que fan la seua faena de l'àmbit, com ara, de la literatura, o l'àmbit de la pintura, o el diguem-ne artístic en general... la sensació d'usar-los només en pla patriòticoreivindicatiu, i no tenir-ne per a res en compte l'obra. I aleshores tots són iguals; vull dir, amb que tingues un nom ja va bé: que vinga per allà, que firme, i després... si balla, o si escriu, o si es furga el nas... doncs, és igual. La qüestió és que siga persona coneguda, allò que diuen ara, "*famoso*". Quan et situes en aquest pla, i veus tota aquesta espècie d'homogeneïtzació que equipara qualsevol camp de conya amb

la figura del Fuster, dius no. Hi ha diferències, i crec que aquestes diferències s'han de subratllar. No tot és igual. Què hi farem! Així és la vida. I hi ha aquest ús de la persona, del nom més que de la persona, i en el cas del Fuster hi ha hagut l'ús quan era viu i hi ha hagut l'ús quan ha estat mort. Estic convençut que el pes del treball que ell ha fet en l'àmbit en el qual ell va decidir de fer en vida, que és el de la literatura, té prou pes com perquè ara es pretenga liquidar mitjançant aquesta espècie de llosa que és la instrumentalització de la seua figura. L'obra acabarà per imposar-se, ja veuràs, independentment d'aquesta instrumentalització, des d'un cantó i de l'altre: perquè hi ha qui el crema i hi ha qui el posa al paradís. I tampoc! Ni una cosa ni l'altra eh?

V. P.: Naturalment, ara sí que et pertoca a tu de cloure l'entrevista. Et queda res al pap, que vulgues traure?

R.: No hi vull afegir res, perquè he parlat molt, no? Estic content d'estar ací amb vosaltres. I sempre que hi ha algun tipus de gent que fa una activitat cultural i contacten amb mi, hi troben la meua disposició sempre, perquè que això és molt important, que en els llocs diferents hi hagi gent que es dedique a dinamitzar la cultura. Escolta... estic ben content d'estar aquí. Ja ho he dit abans, perquè sóc socarrat, però també perquè sou una associació cultural que feu coses... I el fet de trobar-te a tu personalment, que fa molt temps que no ens véiem.

V. P.: Molt bé, gràcies. Una abraçada. I fins sempre, Raimon.

Discurs de presentació de Raimon com a Socarrat Major 2003

Vicent Usó

Presentar Raimon és trescar un camí que ja abans han transitat viatgers il·lustres, ben il·lustres. Així doncs és inapelable l'aportació d'un salconduit imprescindible, el de la disposició a admetre que hi ha petjades irrepetibles. Un luxe, que la personalitat del nostre Socarrat Major 2003 haja estat visitada per l'esmolada paraula de Josep Pla, de l'inefable escèptic Joan Fuster, entre d'altres, que tampoc no és el cas de carregar massa d'exemples, ni d'arrecerar-se, el presentador, en l'apacible ombra de la seua paraula. Un luxe, en tot cas, tenir avui un personatge glossat per tan lúcides intel·ligències. Un luxe que ens demostra l'encert d'una elecció sempre difícil. Sempre malauradament difícil. Perquè el guardó distingeix aquells que treballen amb dedicació i profit per la nostra cultura, per la nostra llengua. Una dedicació, un treball que, a hores d'ara, tots voldríem tenyit d'una certa rutina, la que dóna sempre travessar les planúries d'una situació exempta de tantes anomalies. Voldríem abjurar de tasques reivindicatives, d'exemples de tenacitat en la dissidència, d'explicacions incessants de tantes obvietats inútils. Però no ha arribat encara el moment.

En aquests deu anys, el premi Socarrat Major ha anat distingint persones que han esdevingut símbols d'honestedat i d'afany investigador i de divulgació, com és el cas de l'entranyable Enric Valor, persones que participaren en actes ja gairebé seculars que ens ajudaren a traçar un camí que encara avui veiem incert, com foren Rafael Súrria i Joan Simó, supervivents aleshores dels signants de les Normes de Castelló que commemorarem l'any passat —encara des de la reivindicació i no des de la complacència— en bona part gràcies als afanys d'un altre Socarrat Major, l'admirat Vicent Pitarch. Podria seguir, podria citar cadascun dels deu premiats i comprovariem com, a la ineludible aptitud per dur a terme de manera excel·lent la seua particular tasca, els guardonats tenen també una certa condició simbòlica, que els confereix condició d'exemple en la cada dia més feixuga tasca de reivindicar l'evidència. Una circumstància que també s'aplega en la personalitat del nostre premiat d'enguany. Un premiat ben especial, perquè també la distinció celebra enguany aniversari: el desé, que potser sembla poc, però, si parem atenció, advertirem ben aviat que no és poca cosa.

Aquest, benvolgut Raimon, és un homenatge senzill, humil en diria, però que serva un component que va desapareixent de la nostra vida quotidiana: la sinceritat. I que jo sé que tu, que cantes sempre amb la força de les conviccions ben arrelades, amb la corpulència lírica de les emocions pregonas, amb la franquesa de l'ànima que s'exposa nua al judici del vent, ho apreciaràs com es mereix. En aquest acte hi ha l'aportació senzilla dels membres d'una associació que treballa en el silenci, però també en la constància, en la il·lusió, en el conreu diari d'una esperança que, per més que es congrien tempestes, no tenim dret a deixar de regar cada dia, gent que treballa sense aspirar a rèdits mediàtics ni a medalles de cap índole, que sap tractar bé,

molt bé, a la gent de casa i a la gent de fora. Gent per la qual val la pena, realment, escriure, cantar, investigar, divulgar, o fins i tot reivindicar.

A Raimon, ja ho sabeu tots, li hem d'agrair algunes coses. La seua música, d'entrada, que ha sabut beure de les fonts inesgotables de la convicció i la lírica, que ha perviscut als molts vents que li han bufat en contra, als paisatges de desolació que sovint se li han interposat en la seua trajectòria, que ha ressonat, amb l'ànim indefugible de la seua sonora contundència, en els teatres de tot el món. I quan dic tot el món, estic referint-me, efectivament, a tot el món. Algunes de les seues cançons ens han fet reconciliar amb el poeta que tots duem endins, han polsat unes cordes, potser recòndites, que en vibrar, han deslliurat una maror d'emocions diverses que ens ha inundat l'esperit. D'altres ens han recordat on hi ha que mirar quan volem conèixer de veritat una persona o ens han recreat un paisatge que, després d'escoltar-lo, ens ha resultat difícil deixar de reputar de nostre; ens han afirmat en el compromís ineludible que tots covem a dins i ens han atiat les brases que semblaven pugnar per convertir-se en cendra. Una varietat de registres que fa d'ell i de la seua música una figura polièdrica, amb múltiples i diferents cares, però totes alimentades pel caliu que brolla d'un interior comú.

Li hem d'agrair també que haja fet servir la música per descobrir-nos alguns autors que ens amagaven els manuals de literatura que feien servir a les escoles del franquisme. Parle d'Ausiàs March, per exemple. O de Roís de Corella. I d'uns altres que, encara avui, en les portes d'aquest globalíssim segle XXI, encara els volen amagar als nostres fills, autors com Salvador Espriu, a qui les autoritats educatives volen negar el dret a figurar en els manuals de literatura que fan servir els centres docents valencians. Una sàvia combinació, la de la lírica pròpia i la del recurs als clàssics, un model també, el que ens proporciona Raimon, de quin ha de ser el camí: treballar solcs nous, parcel·les inèdites, però fent servir, actualitzant-lo, el patrimoni que ens llegaren les ments més preclares que, abans que nosaltres, visqueren i treballaren aquesta terra.

Li hem d'agrair la música i li hem d'agrair la paraula, però també li hem d'agrair l'exemple cívic, la coherència d'haver resistit els múltiples embats d'un vent que tots crèiem que cessaria amb l'anorreament del règim que l'alimentava, un vent, però, que mai no ha cessat, que encara ens colpeix la cara cada dia, amb exabruptes que volen passar per arguments, amb disposicions legals que cauen en l'insult i el menyspreu, amb polítiques que divideixen en lloc d'harmonitzar, que separen en lloc d'integrar. El vent que cantava Raimon no ha cessat encara i a nosaltres ens conforta descobrir que gent com ell han romàs impassibles parant-li el rostre i enfrontant-lo, fent-nos veure que és possible defensar-se, temptar un pas que ens faça avançar encara que siga uns pocs metres. I la trajectòria de Raimon ho certifica. I és per això que no tenim dret, tampoc nosaltres, a defallir, a deixar de seguir l'estela que ell i gent com ell ens ha deixat marcada.

Avui el premi Socarrat Major 2003, en una edició, la desena, que es vol especial, no podia sinó portar un nom ben especial. El d'un home de Xàtiva que ha sabut fer de la guitarra un arma contra la monotonia, de la paraula un antídoto contra el desconsol, de la seua trajectòria un aliment per l'esperança.

VILA-REAL SOCARRAT: 297 ANYS ET CONTEMPLEN!

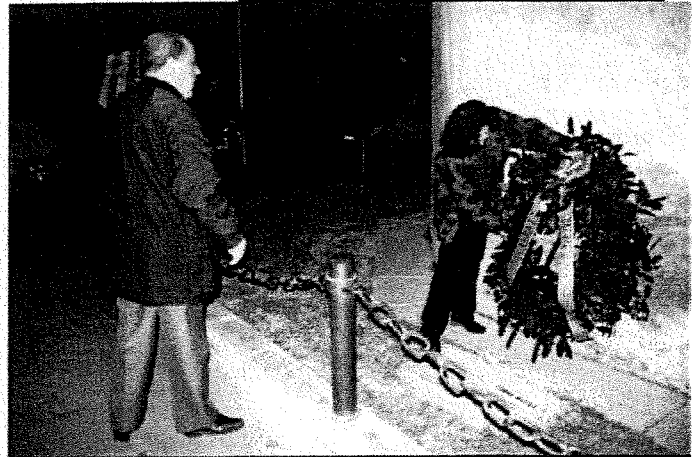
ANTONI PITARCH

Manifest llegit el dia 12 de gener de 2003 després de l'ofrena de la corona de llorer davant de la Torre Motxa en record de la Crema de Vila-real durant la guerra de Successió.

L'any 1703, en plena Guerra de Successió a la Corona espanyola, Felip d'Anjou va demanar ajut per a la seua causa, en hòmens i diners, als Tres Estaments de València. Els Jurats de Vila-real van rebre aquesta petició i, mitjançant el síndic Josep Àngel Girona, realitzaren el pagament de 40 lliures a compte de les 213 que li corresponien al Consell d'aquesta Vila. Però l'any 1705 l'arxiduc Carles d'Àustria va aconseguir ser proclamat rei per tota Catalunya i la insurrecció es va estendre per totes les comarques valencianes. València va caure a mans dels líders austracistes Nebot i Basset: el 18 de desembre d'aquell mateix any, un grup nombrós de vila-realencs van recórrer carrers i places tot cridant "Visca Carles III" que era, aleshores, el senyal de sedició.

Les tropes borbòniques van vindre, ràpidament i des de Borriol, a posar ordre: era el 12 de gener de 1706. Els soldats borbònics de Cristóbal Moscoso, comte De Las Torres, no en van tindre prou amb la mort de 253 vila-realencs o el robatori de 9 arroves de plata (segons J.A.Balbàs a "El libro de la provincia de Castellón", 1892), així com objectes de plata, diners i moltes joies del Convent de les Dominiques i de particulars que les havien dipositat en aquell lloc que pensaven més segur, sinó que arribaren a saquejar tot el poble i a cremar les cases dels veïns. Sor Teresa de Jesús Agramunt, religiosa dominica, també ens ha deixat el seu testimoni de primera mà explicant en vers com abandonaren el convent, així com la seua odisea per Nules, Sogorb i Caudiel. Aquells fets del 12 de gener significaren el decantament definitiu de Vila-real envers la causa dels "maulets": l'arxiduc Carles d'Àustria, en un gest de gratitud, visitava el sepulcre de Sant Pasqual en 1707, uns dies abans de la batalla d'Almansa. A Felip V, en canvi, mai arribarien a vore'l per aquestos paratges.

Tal vegada, si s'organitza bé, i des d'ara, el Tercer Centenari dels Socarrats (recordeu!, per al 2006) això de l'agermanament amb Xàtiva podria resultar positiu.

Actes del 12 de gener del 2003. Ofrena d'una corona de llorer per part del Casal Jaume I de Vila-real i de l'associació a la Torre Motxa.

Vila-real no era Xàtiva aleshores, però és evident que estudiant els fets des de la perspectiva actual, hauríem de començar a prendre mesures per vendre millor la nostra cultura i la nostra història. Ningú ha pensat en l'agermanament entre "socarrats"? I no solament amb Forcall, o l'esmentada Xàtiva, amb la que tenim altres vincles com ara el record de l'inoblidable Carles Sarthou Carreres... podríem trobar altres fets històrics i d'altres exemples. El fets ocorreguts fa ara 297 anys, encara són ignorats pertot arreu i no solament al nostre poble: malgrat existir el meravellós treball de Mossén Benet Traver ("Villarreal en la Guerra de Sucesión", 1925) és molt difícil trobar moltes referències més en llibres publicats darrerament. L'exemple de Xàtiva -salvant les distàncies- és ben clar: quan el -també- "nostre" Carles Sarthou va començar a organitzar el, ara, magnífic museu municipal, no va trobar cap raó per dispensar l'enemic de la incòmoda posició de restar per sempre més cap per avall. Felip V també va cremar i/o socarrar Xàtiva i, a més, li va canviar el nom pel de "San Felipe", i, aleshores, el nostre Sarthou Carreres -potser fart de viure entre dues ciutats socarrades- va i el castiga a estar a l'inrevés de per vida...

Però els fets a Xàtiva van ser posteriors a la derrota de les tropes austracistes a Almansa (25-04-1707), ja que els xativins resistiren fins el 6 de juny d'aquell any. Després de vençuda Xàtiva, Felip d'Anjou ja podia dormir tranquil: decrets de Nova Planta, centralisme i "immersió lingüística" en castellà (malgrat no haver ni premsa, ni mitjans de comunicació en valencià) ja que el llenguatge oral era 100% valencià i la paperassa oficial també. Com a testimoni tenim els arxius parroquials: després del 29 de juny de 1707 tots els capellans austracistes de les nostres comarques (a Vila-real en van morir 6, aquell 12 de gener) van tindre que començar a fer cursets intensius de castellà; i els advocats tingueren que posar-se a estudiar ja que el Dret Civil valencià també es va abolir. De tota manera, i que quede clar d'una vegada, el procés centralitzador no va ser ni exhaustiu, ni total: els furs de Navarra i el País Basc es van mantindre, la redacció dels decrets d'abolició dels furs catalans (1715) i mallorquins (1716) fou molt més suau ja que, per exemple, varen conservar el Dret Civil.

Darrerament, el tema s'ha posat de moda des de que l'alcalde de Xàtiva, Alfonso Rus -també del PP, com el nostre-, ha trobat una mina amb el curiós repte a l'actual rei, Joan Carles de Borbó, deient que vaja al seu poble i els demane que tornen a posar al seu avantpassat, Felip d'Anjou, cap per amunt. Aquella feliç idea del "xativila-realenc" Sarthou ha servit per suavitzar un tema totalment superat, però, a més -i això és l'important-, per donar-lo a conèixer mentre es fa màrketing d'aquella històrica ciutat.

Manifest en contra de la guerra

Vicent Usó / 3 d'abril de 2003

Fa unes setmanes, els alumnes d'un col·legi públic d'aquest poble, invertiren una part de la vesprada a retallar la silueta de les seues mans sobre un full en blanc. Una vegada llestes, aquell parell de centenars de mans voladores van anar acumulant-se, enganxades amb cola, al lloc d'un colom immens que presidia, en un lloc preferent del pati de cara al carrer, un pannel fet amb no poques cartolines. De manera que els dits d'aquells infants havien esdevingut de sobte plomes que voleiaven al vent –generós i fred- d'aquella vesprada tèrbola de dijous. A la vora del perfil conegut de l'au abrigada de mans, una llegenda –per la pau- donava raó de l'afer. Es celebrava, aquell dijous, el dia mundial de la Pau, però ningú no se'n va fer massa ressò, potser perquè ja s'intuïa que la pau no seria possible.

Ara que la guerra ja torna a ser una realitat quotidiana que omple les pàgines dels diaris i els programes de televisió, m'imagino un d'aquells nens demanant-me que li explique perquè ha esclatat una guerra que ningú no volia. Demanant-me per què, si ell i els companys de classe havien fabricat un colom de la pau per expressar la seua oposició a la guerra, si els organismes internacionals s'han negat a autoritzar-la, si els inspectors asseguraven que encara els quedava feina per fer, si cantants i escriptors i polítics i actors i també carnisers i conductors d'autobús i mestres i gent de tota mena s'hi oposava i ho ha fet explícit amb milers d'enganxines, amb milers de crits, amb la voluntat expressada arreu del món en manifestacions multitudinàries, per què, si tanta gent s'hi ha oposat, ha esclatat igualment la guerra.

La guerra ha començat i, si vinguera el cas, no sabria com explicar-li per què. Em faria por descriure-li un món on de res no serveix el crit de pau de milers de persones. Un món on –sobre aquest clam- preval l'ambició d'uns pocs dirigents que menyspreen obertament la voluntat de la societat civil. Uns dirigents a qui no importa el patiment ni la mort de desenes, de centenars, de milers de dones, d'homes i de nens innocents; ni la destrucció d'un país ja ben delmat per la hipocresia d'un boicot internacional que ha propagat la fam entre el poble; ni la crispació irreversible de l'ambient internacional; ni el descrèdit de l'ONU com a garantia de la pau; ni la confirmació de la submissió de la política als interessos més foscs del sistema econòmic. Em faria por explicar-li el perquè de tanta infàmia.

La guerra ha començat però el fet irreversible no pot aturar la protesta. En això confiaven, potser, els dirigents que han escollit tacar-se les mans de sang innocent a canvi d'obscurs interessos. Confiaven que ens cansaríem, que entre nosaltres faria presa el desànim, que ens resignaríem com tantes voltes ho hem fet. Però han errat en l'anàlisi,

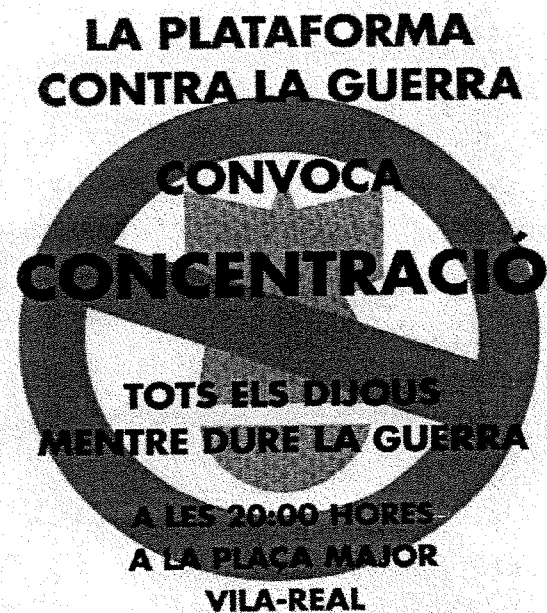
no han sabut veure que és precisament perquè estem cansats que la nostra veu no s'escolte, perquè el desànim que ens produeix l'actuació dels nostres representants ens ha impel·lit a parlar amb veu pròpia, perquè ja ens hem resignat massa vegades a massa evidències, que estem ací, manifestant-nos, expressant en veu alta la nostra voluntat d'oposició a la guerra, exigint que se'ns faça cas perquè a ells, a aquests dirigents sords, únicament els legitima la nostra voluntat.

No han sabut entendre, els mandataris que han avalat la barbàrie, que aquestes manifestacions són l'expressió d'una oposició a la violència, però també la reivindicació d'una societat civil que s'ha cansat de veure's menyspreada per unes autoritats que fa temps que no ens escolten. La voluntat de la societat civil, expressada en les urnes, no avala ningú per comportar-se segons pautes dictatorials durant els quatre anys de mandat. La voluntat de la societat civil ha de ser tinguda en compte sempre, i qui la menysprea, està renunciant a tota la legitimitat que poguera avalar-lo.

Confiauen que ens cansaríem de protestar i han fet tot el possible per aconseguir-ho.

Primer ens van acusar de fer-li el joc a la dictadura de Sadam, a nosaltres que ens oposem a totes les dictadures, a nosaltres que mai no li hem venut armes a ningú, a nosaltres que mai ens hem fet una foto a la vora de cap dictador, a nosaltres que mai no hem fet la vista grossa a canvi de determinats beneficis econòmics. Van fer el ridícul, és clar. Van mentir i van fer el ridícul. I nosaltres vam seguir manifestant-nos. Després, van acusar-nos de propiciar fets violents en les manifestacions, a nosaltres que eixíem al carrer –dones, homes, xiquetes i xiquets, ancians i ancianes- a protestar en contra de la violència. Confonien l'actitud d'uns pocs, poquíssims, individus, amb el crit pacífic de milions de persones d'arreu del món a favor de la pau. Van tornar a posar-se en evidència.

Però no han cedit, ben al contrari. Darrerament, s'han dedicat a fomentar ells la violència, a propiciar-la amb actuacions desmesurades de la policia, a propagar, de manera indirecta, que potser era perillós manifestar-se. S'equivocaven, una vegada més, menystenien la nostra determinació al temps que tornaven a demostrar qui són i que malament accepten que se'ls duga la contrària. Ara diuen que se senten perseguits, ells que estan avalant, explícitament o amb el silenci còmplice, la matança de la població civil iraquiana. Tant se val, diguen el que diguen o utilitzen l'estratagema que utilitzen,

La Plataforma contra la Guerra són: ACSUR-Las Segovias, Associació "El Ventall", Associació de dones immigrants INTEGRAT, Bloc Nacionalista Valencià, Còrtila Vila-real, Casal Joana I, CCOO, Centre Excursionista de Vila-real, Esquerres Unides, Federació d'Associacions de Veïns, Federació de Serveis Públics UGT, Hermandad Obrera de Acción Católica, STE-PV, AC Secarrats, UGT.

no aconseguiran aturar la protesta. Ací estem i ací continuarem mentre no s'ature la guerra, mentre ens donen motius per protestar.

Una vegada en marxa la guerra, han intentat manipular la informació de maneres diferents, com sempre ocorre en totes les guerres, però vull fer esment a una especialment cruel: la perversió del llenguatge. La guerra, la presenten com la presenten, és sempre una única notícia, una única i abominable notícia, la notícia d'una devastació absoluta, la devastació de la carn per la metralla, per la fam, per la misèria i, més encara, la devastació moral, la disgregació rotunda de tots els principis, àdhuc dels més elementals. Ara, a aquesta devastació de la carn per la metralla, de la carn de nens de pit, d'adolescents, de dones i d'homes en la plenitud de la vida, d'ancians que esperaven acabar la vida en pau, a aquesta carnisseria l'anomenen "danys col·laterals", a la devastació moral que els ha dut a encetar una guerra il·legítima l'anomenen "accions preventives" o "preservació de la pau futura", el mateix promotor de la guerra anomena les seues tropes "coalició" com si l'avalara l'opinió unànime del món quan a penes li fan costat dos o tres titelles. Com si no sapigueren que la guerra causa víctimes innumerables entre la població civil, com si no sapigueren que les seues raons són inventades, com si no sapigueren que estan sols en la ignomínia. Fins i tot han arribat a parlar de "guerra néta", com si les bales o els míssils moderníssims que utilitzen no provocaren sang i dolor i destrucció i ràbia i fam i misèria. No tenen escrúpols a pervertir la realitat en funció dels seus interessos, per això també és ben oportú que els recordem que tenen les mans tacades de sang, de la sang innocent de la població iraquiana, que aquells que han pres la decisió en els despatxos són moralment més culpables que els soldats, obscenament culpables de l'assassinat de centenars de persones. Diguem el que diguem i intentem maquillar-ho com intentem maquillar-ho.

Hem de seguir manifestant-nos, doncs, encara que només siga perquè ells esperen que ens cansem. Hem de seguir manifestant-nos per aturar una guerra cruel i il·legítima que tots els dies comprovem que està causant nombroses víctimes entre la població civil, que està destrossant un país per deixar-lo en mans de determinats interessos econòmics, una guerra promoguda en contra del manament de la comunitat internacional i contra l'opinió de la societat civil d'arreu dels països del món, hem de seguir manifestant-nos per reivindicar la paraula com a instrument de solució de tots els conflictes, hem de seguir manifestant-nos per promoure un sistema realment participatiu on la veu de la societat civil s'escolte sense embulls ni interferències, un sistema de relacions internacionals on la pau siga una premissa incontestable i no un argument per al xantatge en mans dels poderosos. Hem de seguir manifestant-nos perquè de nosaltres, del nostre clam per la pau, depén no sols la sort de la població iraquiana sinó també la construcció d'un futur més just i més solidari que el que ens proposen des d'un poder mesquí, cec i irreversiblement abocat a la ignomínia.

Vicent Pitarch
Converses
amb J. Simon
E. Valor i R. Súrria

Homenatge a les Normes de Castelló 1932-2002

Edicions Alambor

L'associació en els llibres

El mes de juny de l'any 2002 va veure la llum el llibre de Vicent Pitarch «Converses amb J. Simon, E. Valor i R. Súrria. Homenatge a les Normes de Castelló 1932-2002. La brillant edició ha corregut a càrrec de l'editorial benicarlina Alambor.

El llibre està dedicat a dos dels signants de les Normes de Castelló, Joan Simon i Rafael Súrria, i un altre personatge que, encara que no va ser un dels signants, sí que ha estat un dels seus grans defensors, Enric Valor. No cal que us recordem que tots tres han estat premiats amb la màxima distinció de la nostra associació. No és d'estranyar, doncs, que al llarg del text, l'Associació Cultural Socarrats tinga un protagonisme important. A més de reproduir ací dues de les pàgines del llibre,

RS. No. Jo vinguí perquè ací feren conferències... este que té el diccionari... com li diuen? El diccionari eixc català!

VP. Joan Coromines?²⁰

RS. No. El que tenia la fama, que era enginyer...

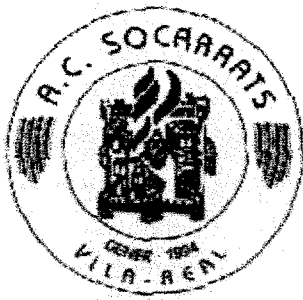
VP. Pompeu Fabra.

*Rafael Súrria, J. Vicent Cerdà
i Joan Simon.*

La veu de Rafael Súrria era especialment fosca i un xic rogallosa.

Els Socarrats, en companyia de R. Súrria, visiten Joan Simon (1996)

sòlid, per dir-ho en una expressió que trobava especialment plaent.

Vaig conèixer Rafael Súrria poques abans del sopar-homenatge que li dedicava l'Associació Cultural Socarrats,²⁵ de Vila-real. L'ocasió, doncs, era venturosa, però les condicions amb què vaig haver de fer-li l'entrevista eren força adverses, amb precarietats tècniques i en un local absolutament dominat per sorolls de diversa mena i per interferències constants de coteguts i simpatitzants que acudien a saludar l'homenatjat. Si hi afegim que la veu de l'entrevistat era especialment fosca i un xic rogallosa, bé podrem comprendre les dificultats que he hagut de superar en transcriure les cintes de la gravació. De la conversa amb Súrria –la més breu, i interrompuda, de les tres–, em sobta la seua personalitat que endevine força insegura; i, en aquest sentit, em crida l'atenció la insistència amb què emfatitza dos fets de la seua biografia: la reverència ate-

25. L'Associació Cultural Socarrats es va fundar, a Vila-real (Plana Baixa), el gener de 1994, amb l'objectiu de donar a conèixer les tradicions, cultura i llengua de la ciutat, mitjançant la programació d'activitats de caire cultural i lúdic. En aquest sentit, conrea les relacions amb altres entitats culturals i manté intercanvis especials amb les ciutats agermanades amb Vila-real. El seu primer president fou J. Vicent Cerdà, al qual ha succeït la presidenta actual, Anna Angeles i Sos. L'Associació atorga cada any el Premi Socarrat Major, com a reconeixement de persones o entitats, la conducta de les quals haja excel·lit en la defensa de la llengua i de les tradicions del país. Heus ací la nòmina del Premi Socarrat Major: Vicent Pitarch (1994), Ràdio Vila-real (1995), Rafael Súrria i Joan Simon (1996), Enric Valor (1997), Col·lectius en Defensa de la Llengua-Federació Escola Valenciana (1998), Universitat Jaume I (1999), Grup de Danses el Raval (2000), Isabel-Clara Simó (2001) i Pasqual Juan, "Pasqualet de Vila-real" (2002).

30 converses amb joan simon, enric valor i rafael súrria • vicent pitarch

cal assenyalar que l'entrevista a Rafael Súrria que l'autor del llibre transcriu en les darreres pàgines va comptar amb l'assistència, i també participació activa com hi queda reflectit, de Maribel Castillo i de Vicent Pardo.

Ens ha d'omplir de satisfacció comprovar com la tasca humil i modesta que fem entre tots des de l'associació comença a deixar empremtes, no només en la premsa local, sinó també en els llibres.

Per on va el tren?

Vicent Usó

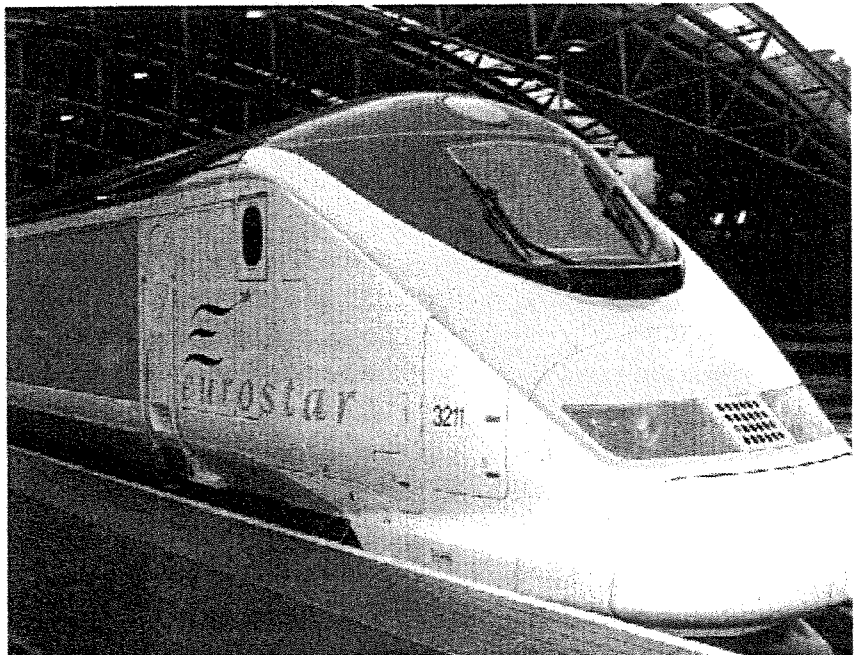
Ja fa algun temps que els alcaldes dels tres pobles afectats –Vila-real, Alqueries, Borriana– parlen satisfets del projecte que preveu substituir les actuals dues estacions de tren que els donen servei per una de sola situada en el traçat de l'AVE i, per tant, en un lloc a mig camí entre les tres poblacions. Ara, amb majoria revalidada a Borriana i Vila-real, res no sembla impedir que aquest projecte –inclòs en el programa electoral del PP– passe a concretar-se en fets, tot i que, tractant-se d'un tema relacionat amb l'AVE, fóra una gosadia apuntar-ne un termini. Tot i la dilació temporal que es preveu, però, no estaria de més que ens férem unes poques reflexions al respecte.

D'entrada, un dels grans avantatges del tren és sense dubte la seua rapidesa: set minuts per anar a Castelló des de Vila-real i entre quaranta-cinc i cinquanta-cinc per anar a València, segons el nombre de parades. Un registre imbatible pel que fa a Castelló en qualsevol altre mitjà de transport: cotxe, autobús, etc. I, difícilment, en el cas de València, sobretot si atenem al fet que tant l'estació de Vila-real com la de la capital del País Valencià es troben al bell

mig de les dues ciutats i que, per tant, si fem servir un mitjà com el cotxe caldria afegir-hi, al pur desplaçament, els minuts que es tarda en accedir al rovell de l'ou de la ciutat o en buscar-hi un lloc per estacionar. Que no és poca cosa. Això, si parlem de temps, estrictament. Però podem afegir-hi la comoditat del desplaçament ferroviari o la seguretat sempre major si viatgem pels raïls que no per la carretera. Per no parlar del menor cost econòmic o del menor impacte contaminant.

De la qual cosa es desprén que un dels valors màxims del transport ferroviari és la proximitat de les estacions al nucli més cèntric de les ciutats (cas de València o Vila-real), precisament l'aspecte que es posa en qüestió en el projecte d'estació comuna per a Vila-real, Alqueries i Borriana.

Clar que la qüestió de la proximitat és sempre relativa. Amb un bon sistema de transport públic, ubicar l'estació al bell mig de les tres ciutats –lluny, per tant, de totes elles– seria un problema menor. Aquesta, de fet, és la solució que apuntaven, al seu programa electoral, els promotors del desplaçament de l'estació. El problema és que no tenim un bon sistema de transport públic i no es veuen traces que l'anem a tenir en un futur immediat. Ara per ara, el sistema d'autobusos pateix unes mancances que l'inhabiliten per solucionar problemes com els que plantejaria l'allunyament de l'estació. Perquè sumar cinc minuts als set que costa anar a Castelló en tren o els quaranta-cinc que costa anar a València no tindria massa importància. Però sumar-li'n vint, per exemple, ja invitaria a agafar directament el cotxe.

Així que, en el fons, el tema del desplaçament de l'estació remet a un altre de major abast: el del transport públic. En unes ciutats saturades de cotxes com les nostres, sembla mentida que no s'haja plantejat encara un sistema racional de transport públic. Més encara, un sistema on es done prioritat al transport públic. Un transport públic organitzat en funció del temps i de les necessitats de la població que es desplaça, que harmonitze els horaris de manera que es reduïsquen al mínim les esperes, amb informació suficient i sistemes còmodes i ràpids de pagament que minimitzen el temps de cada parada, amb rutes assenyades i prioritat de circulació i una promoció adequada per tal de convèncer els usuaris que és més sa i més ràpid i més còmode i més segur el transport públic que el cotxe particular. Una utopia, ara per ara, si pensem que, en l'actualitat, anar a Castelló en autobús pot suposar tres quarts d'hora des de Vila-real. I no arriba a deu quilòmetres, la distància que s'ha de recórrer: una mitjana fabulosa de 13,3 km/h. Gairebé un rècord digne d'una antologia del despropòsit.

Encara que puga semblar-ho, el problema del transport públic no és de quantitat (que també, en algun cas). És, bàsicament, un problema de planificació, de racionalització de recursos i, sobretot, de promoció. Per això, la promesa d'autobusos que enllacen la nova estació amb els nuclis poblacionals no resulta suficient. Com en tants altres àmbits, la qüestió del transport públic –i per extensió la de les comunicacions en general– cal situar-la en un marc que abasta, si més no, els pobles de la comarca sencera. I, ara per ara, no s'albira que els nostres governants estiguen per la planificació: més aviat sembla que els mou l'oportunisme. I així, solapant serveis, qui surt guanyant és el cotxe. De manera que, mentre no ens demostren el contrari, haurem de pensar que allunyar l'estació serà invitar a la població a desplaçar-se en cotxe. A saturar les carreteres, per tant.

N'hi ha una altra solució, tanmateix: el soterrament. Com que la línia de l'AVE ha de ser diferent de la dels de rodalia, no hi ha inconvenient tècnic per desdoblar la primera i mantenir l'última amb el seu traçat actual, això sí, amb l'estació soterrada. De manera que, sense allunyar-la, no supose una barrera més a les moltes que ja s'oposen al creixement urbanístic de Vila-real. El seu cost és elevat, d'acord, però els aventatges són del mateix calibre. Potser, també, que, de primeries, el Ministeri de Foment s'hi oposi. Però ací és on entra l'habilitat dels polítics per ser capaços de negociar el que semblava innegociable, d'inventar fórmules per aconseguir allò que, d'entrada, semblava complicat. Acceptar –o promoure– el desplaçament sense esmerçar-hi cap esforç a evitar-lo (amb el plantejament, és clar, de solucions alternatives) és consentir, des d'una passivitat intolerable, en la minva de la qualitat de vida dels vila-realencs: del nombre important que utilitzen el ferrocarril en els seus desplaçaments i dels altres també. És, igualment, construir una ciutat menys habitable. Més contaminada. Que no és, segons estem ja, cosa de broma.

**N'hi ha una altra
solució:
el soterrament!**

Llibres per...

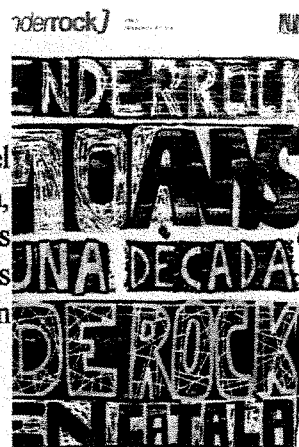
Enric Portalés

ENDERROCK, 10 ANYS, UNA DÈCADA DE ROCK EN CATALÀ.

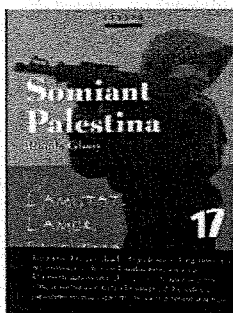
Núm.91 amb DVD 7.95€ Grup Enderrock. Barcelona 2003

enderrock@cambraben.es

Enderrock és una revista que porta deu anys fent música en català. Ara arriba el moment de fer-ne balanç. Trobareu els discos més venuts i d'altres que es publicaren, any per any. També entrevistes amb els artífexs del rock català i molts i molts articles de gent rellevant que parla de la publicació. Juntament amb la revista es ven un DVD amb les cançons més característiques de la dècada. Certament és un volum històric pel que representa i per la vitalitat que encara demostra.

SOMIANT PALESTINA, Randa GHAZY, Tàndem, València 2003. 10€.

Una nena de quinze anys sense gaire experiència narrativa però amb una gran vitalitat i unes incomptables ganes de contar coses, ens transmet l'odi, la ràbia que li provoca el conflicte palestinoisraelià. És un text lliure, sense cap concessió a allò políticament correcte, on esclata clarament la seua postura en favor dels palestins i contra *Mamà Amèrica* (com ella anomena als EEUU) i les autoritats israelianes. Els text traspua bel·ligerància, però també tendresa i poesia. De fet, és l'escrit d'una nena amb tota la visceralitat que hom té als quinze anys, dirigida però, cap a una injusta i desigual guerra, fruit d'un món injust i desigual. Trobareu mancances (punts, comes, majúscules, conjuncions, subordinades ...) a canvi descobriréu també la passió i el dolor en una història fictícia que per això se'ns mostra encara més real.

CONTES I POEMES PER A NENS EXTRAORDINÀRIAMENT INTEL·LIGENTS DE TOTES LES EDATS, Harold BLOOM, Anagrama Empúries, Barcelona 2003. 2€.

L'autor del polèmic *El cànon occidental* ens prepara ara un llibre que lluita contra la denominació de *literatura infantil*. Considera (com la majoria dels qui ens agrada llegir) que no s'ha de parlar de literatures infantils o juvenils, simplement d'allò que és vàlid o, pel contrari, dels textos que emmascaren "l'estupidització que està destruint la nostra cultura literària". A causa de la generalització de l'ensenyament, les editorials (antigues o noves, tan se val) han trobat un filó en el llibre *recomanat*, i publiquen qualsevol cosa per tal de col·locar-se en el mercat escolar que és, en definitiva, el més segur i fidel.

Bloom pel contrari, ens ofereix textos d'autors clàssics o *d'adults* en les versions que qualsevol xiquet o xiqueta pot entendre i disfrutar. Distribuït en quatre parts (amb l'excusa de les estacions) llegireu textos de Shakespeare, Isop, Hölderlin, Lewis Carroll, Horaci, Leopardi, Wordsworth, Rilke, Poe ...en les seues composicions més entenedores però no menys reeixides. En l'edició catalana també s'han inclòs textos dels nostres autors sota la supervisió i l'aprovació del mateix Bloom.

En definitiva és una obra que ens mostra els grans autors occidentals i ensenya els

MIQUEL DE PALOL

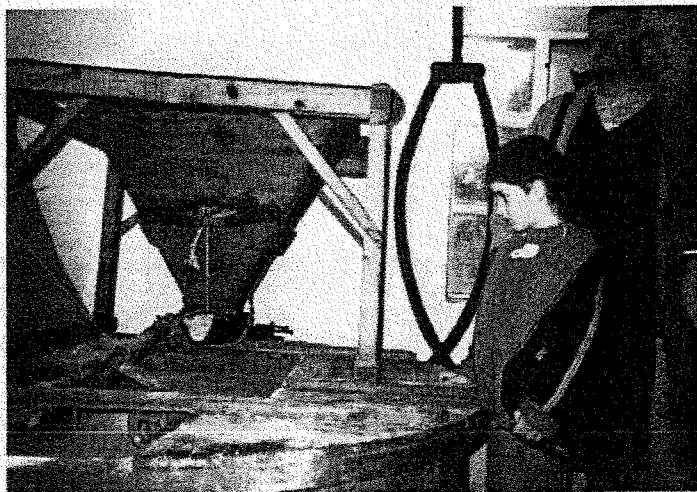
EL JARDÍ
DELS
SET CREPUSCLES

EL JARDÍ DELS SET CREPUSCLES, Miquel de PALOL, Columna, Barcelona 2003. 2€

Reedició d'aquesta gran novel·la de Palol, apareguda l'any 1989. Es tracta d'un llibre que ha esdevingut clàssic pel gust actual per les narracions fantàstiques, tot i estar situada entre nosaltres al tercer mil·lenni.

Distints narradors basteixen una completa i delirant història al voltant d'una joia que atorga poders incalculables; la desaparició de la qual coincidirà amb l'esclat de la tercera guerra mundial. Diverses novel·les (la mateixa descoberta i explicació del manuscrit - com en les clàssiques històries màgiques-) donen forma a aquesta obra magna que ha rebut bastants i prestigiosos premis i que recomanem per la seua extensió (564 pàgines) per a la plàcida lectura estiuenca.

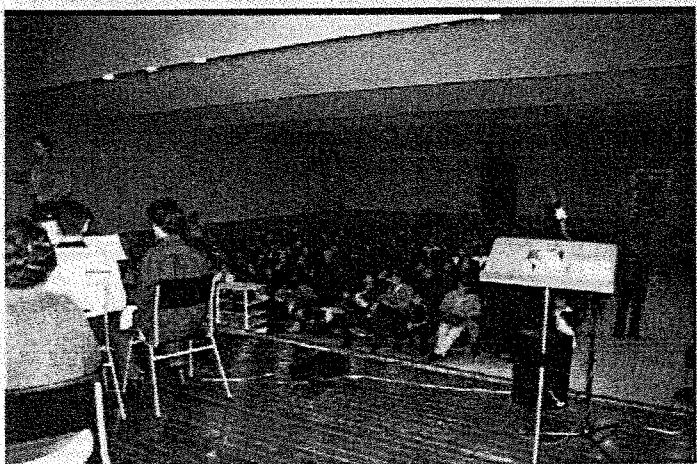
Mostra gràfica d'algunes de les darreres activitats de l'associació

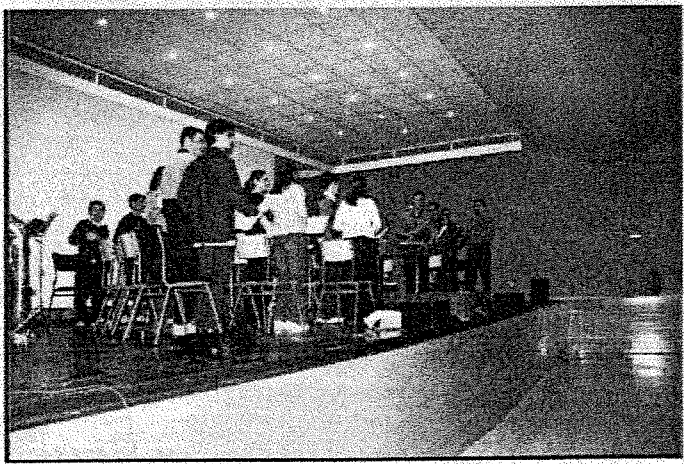
Visita a l'únic molí de les comarques de Castelló en actiu: el Molí Paquero.

Presentació del llibre de Manel Garcia Grau: El Papa maleït.

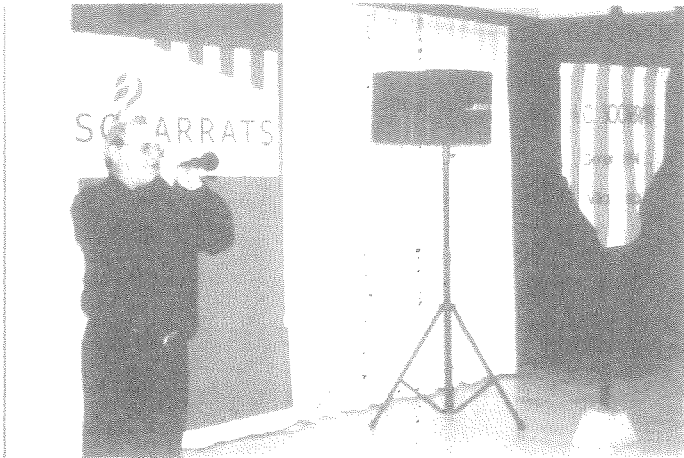
Música i literatura al saló d'actes de l'institut Francesc Tàrraga: Concert de Nadal a càrrec de la Banda Jove de la Unió Musical La Lira i presentació del darrer premi Octubre de narrativa «Crònica de la devastació» de Vicent Usó.

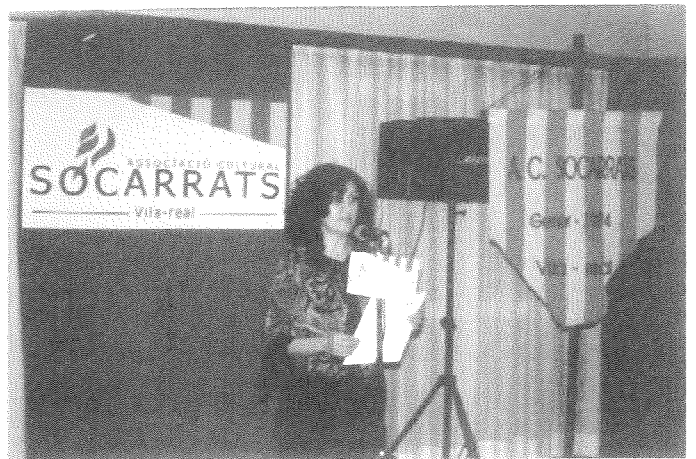
Torneig d'escacs: la final

La nit del 12 de gener al casal

L'anterior Socarrat Major ens va emocionar amb la seua interpretació de la Muixeranga.

La presidenta, Anna Angeles, demanant l'assistència del premiat.

Anna-Lisa en la taula presidencial.

Paraules d'agraïment de'n Raimon.

Dues vistes dels assistents al sopar